

Název	Co víme o slonech
Věk dětí / časová dotace	4,5–6 let I. 15 min, II. 20 min, III. 20 min
Vzdělávací oblast	Dítě a jeho psychika – jazyk a řeč; poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace
Rozvíjená gramotnost	ČTENÁŘSKÁ DIGITÁLNÍ

Cíl činnosti:

Dítě použije k získání a vyhledání informací různé zdroje, rozpozná podstatné údaje, dále je zpracuje a propojí se svými zkušenostmi.

Pomůcky:

Obálky, obrázky slonů do obálek (viz přílohy), knihy s tematikou o slonech (encyklopedie, pohádky, časopisy), fotografie, puzzle, modely slonů – sloní rodina (slon indický, slon africký), tablet s připojením na internet (nebo PC, IT).

Popis činnosti:

I.

Učitel s dětmi sedí v komunitním kruhu a položí před děti krabici s víkem, krabice má šedou barvu. To je první indicie, která směřuje k tématu „slon“, podle ní už mohou děti začít odhadovat, o co jde, nebo vyslovovat svá přání, co by chtěly, aby tam bylo. Nechá děti krabici potěžkat, zahýbat s ní (zapojení dalších smyslů) a společně diskutují, co by se do krabice vešlo, co nevešlo, mohlo by to být živé... Po tomto motivačním úvodu nechá učitel děti krabici otevřít, nahlédnout dovnitř a zjistit, co je uvnitř. Uvnitř jsou obálky. Děti se rozdělí do skupin (3–4 děti ve skupině) a každá skupina si vybere jednu obálku. Učitel nechá dětem prostor pro přemýšlení a realizaci toho, co mají s obsahem obálky udělat (tímto postupem učitel dětem umožňuje vyšší míru aktivního samostatného zapojení do učení). Děti pracují ve skupinách (s případnou podporou učitele, pokud je potřeba), skládají rozstříhané obrázky. Když jsou obrázky složeny a děti odhalí, že se jedná o slona, společně diskutují o tématu (učitel nabízí dětem otázky k diskusi: Co vás napadá, když vidíte slona? Co o slonech víte? Co vám přijde zajímavé? Kde a od koho jste o slonech slyšeli? Viděli jste živého slona?).

Poznámka:

V obálkách jsou různé obrázky slonů: 1. jednoduchá silueta slona, 2. fotografie slona afrického, 3. fotografie slona indického, 4. fotografie slůněte a slonice. Jednotlivé obrázky jsou rozstříhané do různých tvarů (v příloze návod možných variant).

Ukázka skládání jednoduché siluety slona.

Společná reflexe:

Učitel s dětmi sdílí to, co ve skupinkách děti zjistily, o čem si povídaly.

II.

Vyhledávání dalších informací z různých zdrojů. Děti si vyberou z nabídky, s čím budou dále pracovat buď samostatně, ve dvojicích, či malých skupinách. Nabídka zdrojů: knihy – encyklopedie, časopisy, další obrazový materiál – fotografie, plakáty, kalendáře, modely slonů – sloní rodina, puzzle, tablet s připojením na internet. Se skupinou, která si vybere tablet, pracuje učitel. Skupiny dětí se u jednotlivých zdrojů podle zájmu vystřídají.

Vyhledávání informací z různých zdrojů – puzzle, příběh, encyklopedie.

Společná reflexe:

Děti si přinesou do komunitního kruhu svoje zdroje nebo jejich část, aby mohly při prezentování zjištěných zajímavostí ostatním ukázat, s čím pracovaly. Následuje prezentace a diskuse.

III.

Společné čtení příběhu o sluněti z edice „Já a moje rodina“. Společné zhlédnutí krátkého filmu ze života slonů. Děti mají za úkol video pozorně sledovat a odhalovat případná další nová zjištění o slonech.

Zhlédnutí videa o slonech.

Společná reflexe:

Sdílení pocitů, poznatků a zajímavostí o slonech z vyslechnutého příběhu a zhlédnutého videa.

Následuje závěrečná reflexe pro zjištění, jaká činnost byla pro děti nejpřínosnější (nejvíc je zaujala, bavila, bylo jim u toho příjemně, něco nového zajímavého se naučily). V této reflexi vyzveme děti, aby každý z nich položil svou kartičku (fotografie dítěte, značka nebo jeho jméno) ke skupině jednotlivých zdrojů (knihy a obrazový materiál – fakta, knihy a obrazový materiál – beletrie, modely zvířat, puzzle, použitá digitální technologie). Děti s pomocí učitele mohou pro tyto skupiny navrhnout a nakreslit piktogramy.

Komentář z pohledu gramotností:

Čtenářskou gramotnost rozvíjíme při vyhledávání informací z různých zdrojů (ČG-0-2-01). Děti v diskuzích porovnávají získané informace z textů a obrázků (ČG-0-2-02), srovnávají je s vlastními zkušenostmi (ČG-0-2-07). Seznamují se s různými druhy a typy textů i dalších informačních zdrojů (ČG-0-3-01). Všimají si obrázků a vizuálních prvků v textu i na videu a diskutují o jejich funkci (ČG-0-3-02).

Digitální gramotnost je rozvíjena při diskuzích a vyhledávání informací o slonovi z různých zdrojů (DG-0-3-01/02); ve skupinách, když děti spolupracují, dochází k rozdělení úkolů, děti si pomáhají, radí se spolu a vyvíjejí společné úsilí (DG-0-3-04); v situaci, kdy učitel využije k zhlédnutí videa tablet, počítač nebo interaktivní tabuli, se dítě seznamuje s možnostmi využívání digitálních technologií (DG-0-1-01/05).

Matematická gramotnost je rozvíjena při skládání jednotlivých dílků rozstříhaných obrázků, kdy se dítě musí dobře orientovat v rovině a posiluje analyticko-syntetické myšlení. Dítě také spontánně využije relativní měření (odhad velikosti úseček a úhlů) a při kontrole správnosti i kritické myšlení (MG-0-1-05). Děti při vyhledávání a zpracování informací hledají společné znaky, probíhá třídění/klasifikace (MG-0-2-05, MG-0-3-01). Při činnostech jsou využity následující metody řešení: pokus-omyl, analýza, syntéza, kauzalita, dedukce, kontrola – ověření (MG-0-6-01).

Hodnocení:

Důkazem o učení jsou odpovědi na otázky z kvízu.
Nabídka reflektujících otázek pro tvorbu kvízu:

Jakou kůži má slon? 1/ŽLUTOU A JEMNOU, 2/ŠEDOU A SILNOU, 3/ŠEDOU A ŠUPINATOU

Který druh slona má větší uši? 1/AFRICKÝ, 2/INDICKÝ, 3/OBA MAJÍ STEJNOU VELIKOST UŠÍ

Jak se nazývá mládě slona? 1/BLŮNĚ, 2/SLŮNĚ, 3/SLOŇÁTKO

Děti mohou vyjadřovat svoje odpovědi různým způsobem – např. zdvihát nad hlavu příslušný počet prstů nebo použít domluvené barvy či jiné obrazné vyjádření dle dohody.

Odpovědi na kvízové otázky – počet prstů.

Vyjádření dětí o preferenci zdroje, z kterého získaly nejvíce informací.

Dalším důkazem o učení jsou diskuze o zjištěných poznatcích a jejich následné prezentace.

[Video z ověřování zde.](http://www.gramotnosti.pro/video01)

Postřehy z ověřování:

Ověřování aktivity probíhalo se skupinou dětí ve věku od 5 do 6 let. Tato skupina dětí velmi často využívá k vyhledávání informací encyklopedie a časopisy, jejichž bohatá nabídka je jim ve třídě stále k dispozici. Novinkou pro děti bylo využití digitálních technologií (notebook) jako dalšího zdroje informací. Z diskuzí ale bylo zřejmé, že používání digitálních technologií k různým aktivitám jim je z jejich rodin blízké a známé.

Při činnostech s knižním a obrazovým materiálem se děti zdokonalily ve „čtení“ informací z obrázku, piktogramu. Aktivně se zapojovaly do prohlížení encyklopedií, skládání puzzlí a vyhledávání zajímavých obrázků. Soustředěně a se zaujetím naslouchaly čtenému příběhu o slůněti z knihy „Já a moje rodina“, vyjadřovaly své emoce. Při sledování videa (koupání slonů v ZOO) děti ihned s radostí reagovaly vyprávěním o vlastních zážitcích z návštěvy a pozorování slonů v ZOO.

Shrnutí a ověření získaných znalostí proběhlo pomocí kvízu, ve kterém děti vyjadřovaly správné odpovědi z nabídky tří možností pomocí příslušného počtu prstů. Tento způsob ověřování pomocí kvízu má vzhledem k věku dětí své limity, a to se také v této skupině projevilo. Je přirozené, že děti nedokáží reagovat všechny současně, proto mohly být děti, které se nevyjádřily okamžitě, ovlivněny ostatními. Přesto vnímám kvíz jako přínosný i pro děti předškolního věku. Seznámily se tak s novými možnostmi ověřování nabytých znalostí.

V závěrečné reflexi se děti vyjadřovaly k významu a přínosu různých informačních zdrojů. Bylo překvapením, že nejvíce hlasů získal příběh o slůněti z knihy „Já a moje rodina“. Předpokládala jsem, že děti více osloví zhlédnutí videa, vzhledem k tomu, že při své práci využívám digitální technologie ke zprostředkování informací dětem ojedinele a byla to tedy pro tuto skupinu dětí novinka. Znovu jsem si ověřila sílu čteného příběhu, který děti citově zasáhl.

Děti zkoumají modely zvířat a porovnávají rozdíly – rodiny slona afrického a slona indického.

Další doporučení:

Vzhledem k uvedeným metodám práce v předškolním vzdělávání je vhodné, pokud je téma součástí tematického celku a děti mají možnost se problematikou zabývat dlouhodobě.

Téma nabízí široké možnosti doplňujících aktivit, jedna z oblíbených a zajímavých je rozlišování vzoru kůží zvířat, kdy děti mají vybrat vzor kůže, která patří slonům (nabídka: levhart, slon, žirafa, zebra, tygr, krokodýl apod.). Další rozlišování může být sluchem, kdy nabídneme dětem různé zvuky zvířat a děti mají poznat zvuk slonů. Doporučujeme pracovat s kvalitními modely zvířat, které zobrazují reálné barvy, tvary, proporce i další detaily (pohlaví...).

Doporučujeme využít příběh z edice Já a moje rodina – SLŮNĚ: BŘEZINOVÁ, Ivona. *Já a moje rodina - SLŮNĚ*. Praha: Euromedia group, k.s., 2008. ISBN 978-80-242-2296-7.

Zdroje:

Všechny fotografie použité v dokumentu jsou dílem autora.

SPA MIND, HEART & SOUL. *Slon - zvukové efekty pro děti a batolata*. [Youtube video]. Youtube [online]. 19.2. 2018 [cit. 2020-24-09].

Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=QYvW9cv2LzU>

ZOOLOGICKÁ ZAHRAHA HL. M. PRAHA. *Koupaní slonů ve venkovním výběhu ZOO Praha*. [Youtube video]. Youtube [online].

4.5. 2019 [cit. 2020-24-09]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=iw6DBH2FJbk>

NATIONAL GEOGRAPHIC. *Sloni bodyguardi chrání čerstvě narozené mládě*. [Youtube video]. Youtube [online]. 15. 6. 2018. [cit. 2020-24-09].

Dostupné z: <https://www.national-geographic.cz/magazin-ng/video-sloni-bodyguardi-chrani-cerstve-narozene-mlade-20180712.html>

Andrea Mouchová. *Co víme o slonech*. [Youtube video]. Youtube [online]. 13. 10. 2020 [cit. 2021-01-19]. Dostupné z: <https://youtu.be/1jsYAWxKfI>

Přílohy:

Příloha č. 1 Obdélníky – vzory pro rozstříhání obrázků

Příloha č. 2 Slon – silueta

Příloha č. 3 Fotografie slona afrického (volně dostupné bez licence)

Příloha č. 4 Fotografie slona indického, <https://www.pikist.com/free-photo-ixvod> (volně dostupné bez licence)

Příloha č. 5 Fotografie slůně se slonici (volně dostupné bez licence)

Tento digitální vzdělávací materiál je součástí souboru aktivit, který vytvořil autorský tým [PPUC-MŠ-tým](#), hlavní editorka Jana Šmolková. Další sdílení a úpravy aktivity jsou umožněny za podmínek licence [CC BY-SA 4.0 Mezinárodní](#), která se vztahuje na text, obrázky i přílohy této aktivity, pokud není uvedeno jinak. Na stránce [www.gramotnosti.pro/epublikace](#) najdete konkrétní postup, jak lze v souladu s podmínkami otevřené licence aktivitu upravovat či šířit. Soubor aktivit byl vytvořen v rámci projektu [Podpora práce učitelů](#) (PPUC), který byl spolufinancován z Evropských strukturálních a investičních fondů a jehož realizaci zajišťoval [Národní pedagogický institut České republiky](#). Diskutujte a ohodnoťte aktivitu na stránce Elektronické materiály (<https://ema.rvp.cz/>) na Metodickém portálu RVP.CZ.

Gramotnosti.pro život!
Učíme v souvislostech

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

